

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง สำหรับครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อเปรียบเทียบความรู้และการปฏิบัติกิจกรรมนาฏศิลป์ของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการศึกษาคู่มือฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง แบบทดสอบวัดความรู้ แบบสังเกตพฤติกรรม และแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 5 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การพัฒนาชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบคะแนนภาคความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบคะแนนภาคปฏิบัติก่อนเรียนและหลังเรียน

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่ามัธยฐานและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ผู้เรียนตอบแบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นจากแบบสอบถามปลายเปิด

ตอนที่ 1 การพัฒนาชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง

ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเองได้พัฒนาขึ้นโดยใช้ระบบการเรียนการสอนของ ดิศและ แครี่ เป็นแนวทางในการสร้าง โดยสรุปเป็นขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไป ผู้วิจัยได้กำหนดจุดประสงค์ปลายทางหลังจากเรียนจากชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเองนี้แล้วคือ

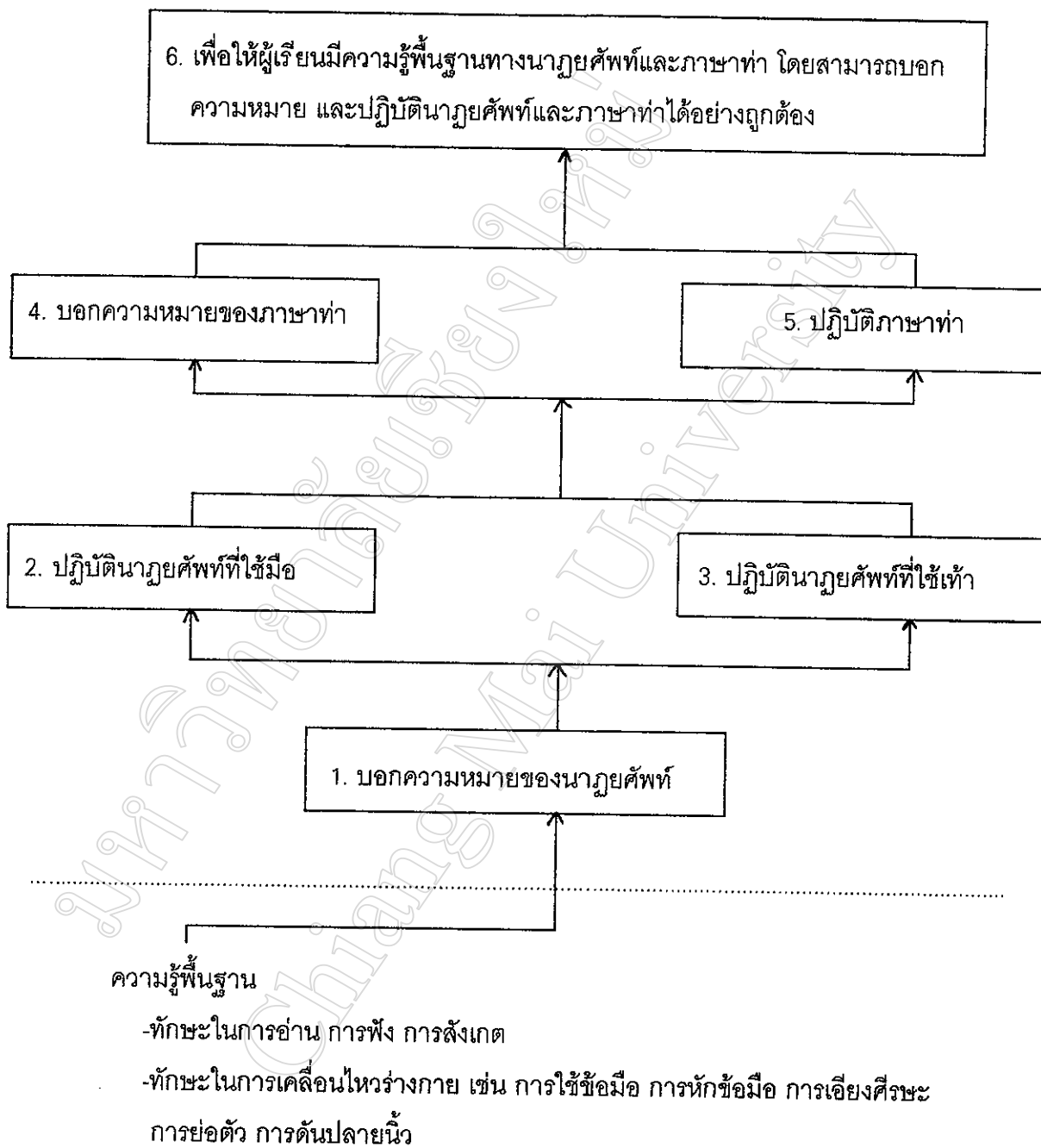
1) วัตถุประสงค์ทั่วไป เรื่อง ลักษณะการรำรำเบื้องต้น

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานทางนาฏยศัพท์และภาษาท่า โดยสามารถบอกความหมายและปฏิบัตินาฏยศัพท์ และภาษาท่าได้อย่างถูกต้อง

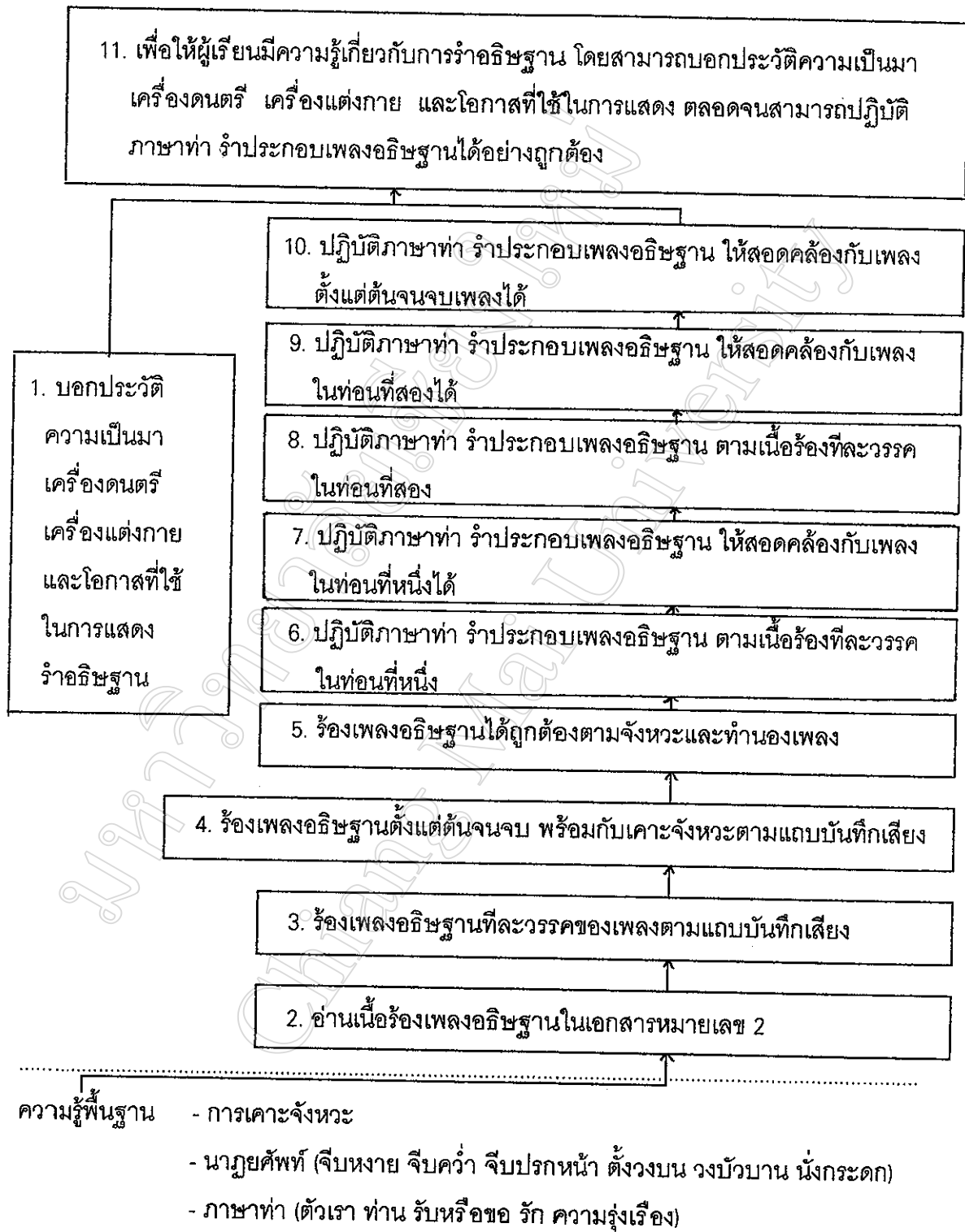
2) วัตถุประสงค์ทั่วไป เรื่อง ภาษาท่า รำประกอบเพลงอิษฐาน

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับการรำอิษฐาน โดยสามารถบอกประวัติความเป็นมา เครื่องดนตรี เครื่องแต่งกาย และโอกาสที่ใช้ในการแสดง ตลอดจนสามารถปฏิบัติภาษาท่า รำประกอบเพลงอิษฐานได้อย่างถูกต้อง

2. วิเคราะห์งานการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ระบุเป็นพฤติกรรมที่นักเรียนควรกระทำได้ตามลำดับก่อนหลัง เพื่อจะนำไปสู่พฤติกรรมปลายทาง ซึ่งเขียนเป็นแผนภูมิดังนี้

แผนภูมิ 2 งานการเรียนรู้เรื่อง ลักษณะการรำรำเบื้องต้น

แผนภูมิ 3 งานการเรียนรู้เรื่อง ภาษาท่า จำประกอบเพลงอิษฐาน

3. กำหนดพฤติกรรมนำทางและลักษณะของผู้เรียน ในการเรียนแต่ละครั้งผู้วิจัย กำหนดให้พฤติกรรมได้เส้นประเป็นพฤติกรรมนำทาง และพฤติกรรมเหนือเส้นประเป็นพฤติกรรม ที่ต้องการในการเรียนแต่ละครั้ง (ให้ดูที่แผนภูมิ 2 และ 3) และลักษณะของผู้เรียน ผู้วิจัยได้กำหนด ไว้ ดังนี้คือ

ผู้เรียนเป็นครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่มีวุฒิมหาวิทยาลัยทางด้านนาฏศิลป์ หรือผู้ที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจเฉพาะเรื่อง ในการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการรำรำเบื้องต้น และ การรำอิฐฐาน

4. เขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ผู้วิจัยได้กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมใน แต่ละเรื่องไว้ดังนี้คือ

เรื่อง ลักษณะการรำรำเบื้องต้น

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานทางนาฏยศัพท์และภาษาท่า โดย

1. เมื่อกำหนดข้อความชนิดต่าง ๆ ให้ ผู้เรียนสามารถจำแนกได้ว่าข้อใดเป็นความหมายของนาฏยศัพท์
2. เมื่อกำหนดคำอธิบายเกี่ยวกับการปฏิบัตินาฏยศัพท์ที่ใช้มือ ผู้เรียนสามารถเลือกชื่อนาฏยศัพท์ที่มีความสอดคล้องกับคำอธิบายได้อย่างถูกต้อง
3. เมื่อกำหนดชื่อนาฏยศัพท์ที่ใช้มือ ผู้เรียนสามารถเลือกคำอธิบายที่มีความสอดคล้องกับชื่อนาฏยศัพท์ได้อย่างถูกต้อง
4. เมื่อกำหนดชื่อนาฏยศัพท์ที่ใช้มือให้ ผู้เรียนสามารถปฏิบัตินาฏยศัพท์ได้อย่างถูกต้อง
5. เมื่อกำหนดคำอธิบายเกี่ยวกับการปฏิบัตินาฏยศัพท์ที่ใช้เท้า ผู้เรียนสามารถเลือกชื่อนาฏยศัพท์ที่มีความสอดคล้องกับคำอธิบายได้อย่างถูกต้อง
6. เมื่อกำหนดชื่อนาฏยศัพท์ที่ใช้เท้า ผู้เรียนสามารถเลือกคำอธิบายที่มีความสอดคล้องกับชื่อนาฏยศัพท์ได้อย่างถูกต้อง
7. เมื่อกำหนดชื่อนาฏยศัพท์ที่ใช้เท้าให้ ผู้เรียนสามารถปฏิบัตินาฏยศัพท์ได้อย่างถูกต้อง
8. เมื่อกำหนดข้อความชนิดต่าง ๆ ให้ ผู้เรียนสามารถจำแนกได้ว่าข้อใดเป็นความหมายของภาษาท่าที่ถูกต้อง

9. เมื่อกำหนดชื่อภาษาทำให้ ผู้เรียนสามารถปฏิบัติภาษาทำได้อย่างถูกต้อง
 10. เมื่อกำหนดคำอธิบายเกี่ยวกับการปฏิบัติภาษาทำ ผู้เรียนสามารถเลือกชื่อภาษาทำที่มีความสอดคล้องกับคำอธิบายได้อย่างถูกต้อง
 11. เมื่อกำหนดชื่อภาษาทำให้ ผู้เรียนสามารถเลือกคำอธิบายที่มีความสอดคล้องกับชื่อภาษาทำได้อย่างถูกต้อง
- เรื่อง ภาษาทำ รำประกอบเพลงอธิษฐาน
- เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับการรำประกอบเพลงอธิษฐาน โดย
1. เมื่อกำหนดข้อคำถามเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของรำอธิษฐาน ผู้เรียนสามารถเลือกตอบได้อย่างถูกต้อง
 2. เมื่อกำหนดชื่อของเครื่องดนตรีให้ ผู้เรียนสามารถจำแนกชื่อเครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงรำอธิษฐานได้อย่างถูกต้อง
 3. เมื่อกำหนดรูปแบบการแต่งกาย ผู้เรียนสามารถจำแนกลักษณะของเครื่องแต่งกายที่ใช้ในการแสดงรำอธิษฐานได้อย่างถูกต้อง
 4. เมื่อกำหนดชื่องานต่าง ๆ ให้ ผู้เรียนสามารถเลือกโอกาสที่ใช้ในการแสดงรำอธิษฐานได้
 5. ผู้เรียนสามารถร้องเพลงอธิษฐานได้อย่างถูกต้องตามจังหวะและทำนองเพลง
 6. เมื่อเปิดเพลงอธิษฐานจากแถบบันทึกเสียง ผู้เรียนสามารถปฏิบัติภาษาทำรำประกอบเพลงอธิษฐานได้อย่างถูกต้อง
 7. เมื่อกำหนดคำอธิบายของภาษาทำที่ใช้รำประกอบเพลงอธิษฐาน ผู้เรียนสามารถจำแนกท่าทำให้ตรงกับเนื้อร้องได้
 8. เมื่อกำหนดชื่อภาษาทำที่ใช้รำประกอบเพลงอธิษฐาน ผู้เรียนสามารถจำแนกท่าทำให้ตรงกับเนื้อร้องได้
 9. เมื่อกำหนดเนื้อร้องเพลงอธิษฐานให้ ผู้เรียนสามารถเลือกตอบได้ว่าจะต้องใช้ท่ารำใด

5. สร้างแบบทดสอบ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบทดสอบ โดยวิเคราะห์จากจุดมุ่งหมายทั่วไปงานการเรียนรู้ และจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในแต่ละเนื้อหา เพื่อนำข้อมูลมาสร้างแบบทดสอบให้มีความสัมพันธ์กัน

6. กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดผล กิจกรรมการเรียนรู้ของชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเองตามลำดับและขั้นตอนของงานการเรียนรู้ โดยใช้สื่อการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย เอกสารประกอบภาพ เทปวีดิทัศน์ และแถบบันทึกเสียง สื่อทั้ง 3 ชนิดนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองโดยวิเคราะห์จากความรู้พื้นฐานและลักษณะของผู้เรียนเพื่อให้มีความเหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ ส่วนการวัดผลผู้วิจัยได้จัดทำแบบฝึกหัดเพื่อให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเอง โดยมีของแบบฝึกหัด และใบเฉลยให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบเพื่อหาจุดบกพร่องและพัฒนาตนเองต่อไป

เมื่อได้ดำเนินการสร้างตามแนวทางที่ระบุไว้แล้ว ก็ได้เป็นชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ที่มีลักษณะเป็นชุดสื่อประสม ซึ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ในการเรียนจากชุดฝึกนี้ผู้เรียนจะดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้จากคำแนะนำที่ปรากฏในคู่มือการใช้ โดยศึกษาไปตามลำดับและขั้นตอนของงานการเรียนรู้ ตามอัตราความสามารถของตนเอง ซึ่งผู้วิจัยไม่ได้กำหนดเวลาในการเรียนที่ตายตัว จากการที่ได้ทดลองการใช้ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์เพื่อการปรับปรุง พบว่า ผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงต้องใช้เวลาในการเรียนที่แตกต่างกันตามความสามารถของแต่ละคน ดังนั้น จึงไม่ควรกำหนดเวลาในการเรียน ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนไปตามความสามารถของตนเอง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบคะแนนภาคความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน

จากการนำแบบทดสอบภาคความรู้ไปทดสอบกับผู้เรียนแล้วนำคะแนนทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนมาหาค่าสถิติพื้นฐานและเปรียบเทียบ โดยใช้ t-test ดังตาราง 1 ซึ่งปรากฏผลดังนี้

ตาราง 1 แสดงการเปรียบเทียบค่าความแตกต่างทางสถิติของคะแนนภาคความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	ΣD	ΣD^2	t
ก่อนการทดลอง	15	23.80			
			245	4399	11.91***
หลังการทดลอง	15	40.13			

*** t.001 (df 15 - 1) = 4.140

จากตาราง 1 ค่า t ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 11.91 ซึ่งมากกว่าค่า t ในตาราง (ที่ระดับนัยสำคัญ .001 df (15 - 1) t = 4.140) แสดงว่า คะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 นั่นคือ การเรียนจากชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นจริง

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบคะแนนภาคปฏิบัติก่อนเรียนและหลังเรียน

จากการนำแบบสังเกตพฤติกรรมไปประเมินกับผู้เรียน แล้วนำคะแนนทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนมาหาค่าสถิติพื้นฐานและเปรียบเทียบ โดยใช้ t-test ดังตาราง 2, 3 และ 4 ซึ่งปรากฏผลดังนี้

ตาราง 2 แสดงการเปรียบเทียบค่าความแตกต่างทางสถิติของคะแนนภาคปฏิบัติก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง ลักษณะการร่ายรำเบื้องต้น

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	ΣD	ΣD^2	t
ก่อนการทดลอง	15	97.46	3364	774374	23.02***
หลังการทดลอง	15	321.73			

*** t.001 (df 15 - 1) = 4.140

จากตาราง 2 ค่า t ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 23.02 ซึ่งมากกว่าค่า t ในตาราง (ที่ระดับนัยสำคัญ .001 df (15 - 1) t = 4.140) แสดงว่า คะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 นั่นคือ การเรียนจากชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนมีทักษะการปฏิบัติเพิ่มขึ้นจริง

ตาราง 3 แสดงการเปรียบเทียบค่าความแตกต่างทางสถิติของคะแนนภาคปฏิบัติการร้องเพลง
 อธิษฐานก่อนเรียนและหลังเรียน

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	ΣD	ΣD^2	t
ก่อนการทดลอง	15	5.46	172	2256	9.87***
หลังการทดลอง	15	16.93			

*** t.001 (df 15 - 1) = 4.140

จากตาราง 3 ค่า t ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 9.87 ซึ่งมากกว่าค่า t ในตาราง
 (ที่ระดับนัยสำคัญ .001 df (15 - 1) t = 4.140) แสดงว่า คะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนมีความ
 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 นั่นคือ การเรียนจากชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง
 ทำให้ผู้เรียนมีทักษะการปฏิบัติเพิ่มขึ้นจริง

ตาราง 4 แสดงการเปรียบเทียบค่าความแตกต่างทางสถิติของคะแนนภาคปฏิบัติก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง ภาษาท่า จำประกอบเพลงอธิษฐาน

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	ΣD	ΣD^2	t
ก่อนการทดลอง	15	5.46	245	4365	12.37***
หลังการทดลอง	15	21.80			

*** $t_{.001} (df \ 15 - 1) = 4.140$

จากตาราง 4 ค่า t ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 12.37 ซึ่งมากกว่าค่า t ในตาราง (ที่ระดับนัยสำคัญ .001 $df \ (15 - 1) \ t = 4.140$) แสดงว่า คะแนนภาคปฏิบัติก่อนเรียนและหลังเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 นั่นคือ การเรียนจากชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนมีทักษะการปฏิบัติเพิ่มขึ้นจริง

**ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่ามัธยฐานเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่
ผู้เรียนตอบแบบสอบถาม มาตรการส่วนประมาณค่า**

จากการนำแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการใช้ชุดกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง ไปให้
ผู้เรียนตอบหลังจากที่ได้ใช้ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

ตาราง 5 แสดงการวิเคราะห์ค่ามัธยฐานเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ผู้เรียน
ตอบแบบสอบถาม มาตรการส่วนประมาณค่า

ที่	ข้อความ	จำนวนคน					$\bar{X}$	S.D.
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง		
1.	ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ชุดนี้ สามารถทำให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ได้เร็ว	6	9	-	-	-	4.40	0.50
2.	การใช้ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ ทำให้เสียเวลา เนื่องจากมี สื่อหลายชนิด	-	-	2	9	4	4.13	0.63
3.	ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ชุดนี้ ไม่ให้ประโยชน์ต่อการเรียนรู้ สำหรับผู้เรียน	-	-	-	4	11	4.73	0.45
4.	การเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกกิจกรรม นาฏศิลป์ ทำให้ผู้เรียนสามารถ ปฏิบัติตามได้ด้วยความมั่นใจ	5	8	2	-	-	4.20	0.67

ตาราง 5 (ต่อ)

ที่	ข้อความ	จำนวนคน					$\bar{X}$	S.D.
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น อย่างยิ่ง		
5.	การใช้ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ ทำให้ผู้เรียนเกิดความสับสน เนื่องจากมีสื่อหลากหลายชนิด	-	1	-	9	5	4.20	0.77
6.	คำอธิบายในแต่ละเนื้อหา มีความชัดเจน ง่ายต่อ การเข้าใจ	9	5	1	-	-	4.53	0.63
7.	รูปภาพมีความชัดเจนในการ สื่อความหมายดี	11	3	1	-	-	4.66	0.61
8.	ภาพและเสียงประกอบในเทป วีดิทัศน์มีความชัดเจน สื่อความ หมายได้ดี	12	3	-	-	-	4.80	0.41
9.	การฝึกร้องเพลงจากแถบบันทึก เสียง ทำให้ผู้เรียนสามารถร้อง เพลงได้ ไม่สับสน	10	4	1	-	-	4.60	0.63
10.	การเรียนด้วยชุดฝึกกิจกรรม นาฏศิลป์ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจ เนื้อหา และฝึกปฏิบัติได้ดีกว่า การเรียนโดยทั่วไป	6	5	4	-	-	4.13	0.83

ตาราง 5 (ต่อ)

ที่	ข้อความ	จำนวนคน					$\bar{X}$	S.D.
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น อย่างยิ่ง		
11.	เนื้อหาของชุดฝึกกิจกรรม นาฏศิลป์ มีมากเกินไป	-	-	4	8	3	3.93	0.70
12.	เวลาที่ใช้ในการเรียนชุดฝึก กิจกรรมนาฏศิลป์น้อยเกินไป	3	4	3	4	1	2.73	1.27
13.	ผู้เรียนมีความต้องการที่จะ ให้มีชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ ในเนื้อหาอื่น ๆ อีก	11	4	-	-	-	4.73	0.45
14.	ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ชุดนี้ ควรจะได้มีการเผยแพร่ไป ยังโรงเรียนประถมศึกษาที่ ขาดแคลนครูผู้สอนที่มีวุฒิ ทางด้านนาฏศิลป์	14	1	-	-	-	4.93	0.25
15.	ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ชุดนี้ สามารถเพิ่มพูนความรู้ และ ทักษะในการปฏิบัติ สำหรับ ผู้ที่สนใจได้เป็นอย่างดี	13	2	-	-	-	4.86	0.35
รวม							4.37	0.61

จากตาราง 5 ผู้เรียนส่วนใหญ่ (จำนวน 9 คน) เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก (4.40) ว่าชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ชุดนี้ สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็ว และมีผู้เรียนส่วนใหญ่ (จำนวน 9 คน) ไม่เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก (4.13) ว่าการใช้ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ทำให้เสียเวลา เนื่องจากมีสื่อหลายชนิด นอกจากนี้มีผู้เรียนส่วนใหญ่ (จำนวน 11 คน) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด (4.73) กับข้อความที่ว่าชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ชุดนี้ไม่ให้ประโยชน์ต่อการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ขณะเดียวกันมีผู้เรียนส่วนใหญ่ (จำนวน 8 คน) เห็นด้วยในระดับมาก (4.20) กับข้อความที่ว่าการใช้ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ทำให้ผู้เรียนปฏิบัติตามได้ด้วยคามมั่นใจ และมีผู้เรียนส่วนใหญ่ (จำนวน 9 คน) ไม่เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก (4.20) กับข้อความที่ว่าการใช้ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ทำให้ผู้เรียนเกิดความสับสน เนื่องจากมีสื่อหลายชนิด มีผู้เรียนส่วนใหญ่ (จำนวน 9 คน) เห็นด้วยอย่างยิ่งซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด (4.53) ว่าคำอธิบายในแต่ละเนื้อหามีความชัดเจน ง่ายต่อการเข้าใจ นอกจากนี้มีผู้เรียนส่วนใหญ่ (จำนวน 11 คน) เห็นด้วยอย่างยิ่งซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด (4.66) ว่ารูปภาพมีความชัดเจนในการสื่อความหมายได้ดี ขณะเดียวกันก็มีผู้เรียนส่วนใหญ่ (จำนวน 12 คน) เห็นด้วยอย่างยิ่งในระดับมากที่สุด (4.80) ว่าภาพและเสียงประกอบในเทปวิดีโอทัศน์มีความชัดเจน สื่อความหมายได้ดี และมีผู้เรียนส่วนใหญ่ (จำนวน 10 คน) เห็นด้วยอย่างยิ่งซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด (4.60) ว่าการฝึกร้องเพลงจากแถบบันทึกเสียง ทำให้ผู้เรียนสามารถร้องเพลงได้ไม่สับสน ยังมีผู้เรียนอีก (จำนวน 6 คน) เห็นด้วยอย่างยิ่งซึ่งอยู่ในระดับมาก (4.13) ว่าการเรียนรู้ด้วยชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหา และฝึกปฏิบัติได้ดีกว่าการเรียนรู้โดยทั่วไป นอกจากนี้ผู้เรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง (2.73) เกี่ยวกับข้อความที่ว่าเวลาที่ใช้ในการเรียนชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์น้อยอย่างไรก็ตาม ผู้เรียนส่วนใหญ่ (จำนวน 11 คน) เห็นด้วยอย่างยิ่งซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด (4.73) ว่าผู้เรียนมีความต้องการที่จะให้มีชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ในเนื้อหาอื่น ๆ อีก และมีผู้เรียนส่วนใหญ่ (จำนวน 14 คน) เห็นด้วยอย่างยิ่งและอยู่ในระดับมากที่สุด (4.93) ว่าชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ชุดนี้ควรจะได้มีการเผยแพร่ไปยังโรงเรียนประถมศึกษา ที่ขาดแคลนครูผู้สอนที่มีวุฒิต่างด้านนาฏศิลป์ ขณะเดียวกันมีผู้เรียนส่วนใหญ่ (จำนวน 13 คน) เห็นด้วยอย่างยิ่งซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด (4.86) ว่าชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ชุดนี้ สามารถเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการปฏิบัติสำหรับผู้สนใจได้เป็นอย่างดี

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นจากแบบสอบถามปลายเปิด

ตาราง 6 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้เรียน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน / คน
1. เพศ	
หญิง	15
ชาย	-
2. อายุ	
35 - 40 ปี	7
41 - 45 ปี	3
46 - 50 ปี	2
51 - 55 ปี	2
58 ปี	1
3. สถานภาพ	
โสด	-
สมรส	15
4. ประสบการณ์ในการสอนนาฏศิลป์	
ไม่มีประสบการณ์	9
1 ปี	1
3 ปี	3
6 ปี	1
12 ปี	1
5. เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับการสอนนาฏศิลป์	
เคย	1
ไม่เคย	14

ข้อมูลทั่วไปของผู้เรียนเป็นเพศหญิงทั้งหมด คือ 15 คน มีอายุระหว่าง 35 - 40 ปี จำนวน 7 คน อายุ 41 - 45 ปี จำนวน 3 คน อายุ 46 - 50 ปี จำนวน 2 คน อายุ 51 - 55 ปี จำนวน 2 คน และอายุ 58 ปี จำนวน 1 คน สถานภาพสมรส จำนวน 15 คน ส่วนประสบการณ์ในการสอนนาฏศิลป์พบว่า ไม่มีประสบการณ์ในการสอน จำนวน 9 คน มีประสบการณ์ในการสอน 1 ปี จำนวน 1 คน 3 ปี จำนวน 3 คน 6 ปี จำนวน 1 คน และ 12 ปี จำนวน 1 คน และเคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับการสอนนาฏศิลป์ จำนวน 1 คน นอกนั้นไม่เคยผ่านการอบรม จำนวน 14 คน

จากการวิเคราะห์แบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งผู้เรียนได้ให้ความเห็น หลังจากที่ได้ใช้ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง ผู้วิจัยได้สรุปไว้ดังนี้

1. สิ่งที่ผู้เรียนชอบมากที่สุดในชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์

- การได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง
- เอกสารหมายเลข 1-2 เทปวีดิทัศน์และคู่มือการใช้
- ชอบทุกอย่าง (จำนวน 2 คน)
- แถบบันทึกเสียงและเทปวีดิทัศน์ เพราะทำให้ได้เรียนและฝึกหัดเหมือนมีครูมาสอนด้วยตนเอง

- ชอบทุกกิจกรรมในการเรียนทำให้สามารถฝึกได้ และมั่นใจ
- เนื้อหาหลักขณะการรำรำเบื้องต้นเพราะชัดเจนทำให้เข้าใจได้ดียิ่งขึ้น

(จำนวน 2 คน)

- การฝึกร้องเพลง
- เนื้อหาภาษาท่า เวลาฝึกปฏิบัติรู้สึกสนุก ปฏิบัติได้แล้วรู้สึกภูมิใจที่ได้มีความรู้เกี่ยวกับนาฏศิลป์ขึ้นมาบ้าง

- การได้ฝึกปฏิบัติจากเทปวีดิทัศน์เป็นขั้นตอนและชัดเจน
- ชอบเทปวีดิทัศน์ (จำนวน 4 คน)

2. สิ่งที่ผู้เรียนไม่ค่อยชอบในชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์

- แถบบันทึกเสียง เนื่องจากเพลงไม่ติดต่อกันและไม่หมดด้าน
- ภาษาท่าในการรำประกอบเพลงอธิบาย เพราะยากสำหรับคนที่ไม่เคยสอนมาก่อน
- ระยะเวลาในการฝึกมีน้อย

- ไม่มีสิ่งไม่ชอบ (จำนวน 12 คน)

3. ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

- ต้องการให้มีชุดฝึกเช่นนี้อีกหลาย ๆ เนื้อหา
- ผู้ฝึกมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น หลังจากที่ได้ใช้ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์
- ชอบชุดฝึกมาก ๆ เพราะทำให้ผู้ฝึกปฏิบัติได้ถูกต้อง
- ควรมีการจัดทำและเสนอเนื้อหาอื่น ๆ อีก เพราะมีประโยชน์สำหรับผู้ที่ไม่มีความรู้ทางด้านนี้มาก
- เป็นชุดฝึกที่ดีมาก ๆ เหมาะกับการเรียนสำหรับครูที่ไม่มีความชำนาญทางด้านนี้ นอกจากนี้ยังสามารถใช้สอนนักเรียนแทนตัวครูได้ (กรณีที่ครูขาด) โดยให้เด็กฝึกทำทางตาม เทปวีดิทัศน์ สำหรับเพลงก็ให้เด็กร้องตามแถบบันทึกเสียงได้
- ชุดฝึกนี้ดีมาก ๆ แต่ผู้เรียนไม่มีทักษะการรำ ควรให้ผู้เรียนได้ฝึกบ่อย ๆ คงจะชำนาญขึ้น
- เอกสารต่าง ๆ พร้อมทั้งอุปกรณ์ในชุดฝึก ทำให้ได้รับความรู้เป็นอย่างมาก และมีประโยชน์มาก จะพยายามนำไปถ่ายทอดให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้
- การฝึกคนสูงอายุและคนไม่เคยรำ หากจะดูความอ่อนช้อยนั้นคงยาก เพราะตัวแข็ง แต่การทำความเข้าใจ จากการอ่านและดูภาพประกอบนั้นสามารถทำได้ดี
- การจัดทำชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ ควรจัดทำจากเรื่องง่าย ๆ ที่ใช้ทำทางไม่มากนัก จะทำให้ผู้ฝึกมีความรู้พื้นฐานและมีกำลังใจในการฝึกมากขึ้น
- ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง ควรเริ่มจากการรำง่าย ๆ และค่อยยากขึ้นตามลำดับจะดีมาก และควรมีหลาย ๆ เพลง
- อยากมีผู้ชี้แนะติชม และมีการฝึกพร้อมกันหลาย ๆ คน
- การฝึกจากเทปวีดิทัศน์ ตอนที่ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติในเวลาที่ให้ฝึกปฏิบัติตามค่อนข้างจะเร็ว ควรสอนไป 2-3 ท่า และพักสัก 1-2 นาที เพื่อหยุดเตรียมในท่าต่อไป แต่ทั้งนี้ การสอนชัดเจนดี เพียงแต่สอนติดต่อกันเร็วไปหน่อย
- แถบบันทึกเสียง ในด้านการฝึกปฏิบัติภาษาท่า รำประกอบเพลงอธิษฐาน ควรบันทึกเพลงให้หมดทั้งด้าน เพื่อสะดวกต่อการทบทวนภาษาท่ารำ